

УДК 331.5(438)

П. ОЛЬХУВКА

РОЛЬ І ЗАВДАННЯ МОЛОДІЖНИХ ЦЕНТРІВ КАР'ЄРИ ТА ПУНКТІВ ПОСЕРЕДНИЦТВА ПРАЦІ ЯК ІНСТИТУЦІЙ РИНКУ ПРАЦІ У ПОЛЬЩІ

Проаналізовано ситуацію в сучасній Польщі стосовно працевлаштування випускників основних професійних шкіл. Показано роль і завдання установ, які надають молоді основні послуги на ринку праці: молодіжних центрів кар'єри, пунктів посередництва праці та осередків професійного навчання, в подоланні безробіття серед молодих людей.

Ключові слова: ринок праці, молодіжні центри кар'єри, пункт посередництва праці, добровільні дружини праці, профконсультація, безробітні.

П. ОЛЬХУВКА

РОЛЬ И ЗАДАЧИ МОЛОДЕЖНЫХ ЦЕНТРОВ КАРЬЕРЫ И ПУНКТОВ ПОСРЕДНИЧЕСТВА ТРУДА КАК ИНСТИТУЦИЙ РЫНКА ТРУДА В ПОЛЬШЕ

Проанализирована ситуация в современной Польше относительно трудоустройства выпускников основных профессиональных школ. Показаны роль и задачи учреждений, которые оказывают молодежи услуги на рынке труда: молодежных центров карьеры, пунктов посредничества труда и ячеек профессионального обучения, в преодолении безработицы среди молодых людей.

Ключевые слова: рынок труда, молодежные центры карьеры, пункт посредничества труда, добровольные дружины труда, профконсультация, безработные.

P. OLCZUKA

THE ROLE AND TASKS OF THE YOUTH CAREER CENTERS AND THE MEDIATIVE HEADQUARTERS OF LABOR AS THE INSTITUTIONS OF EMPLOYMENT MARKET IN POLAND

The article deals with the analysis of the problem of employment in the modern Poland of the main professional schools graduates. The role and tasks of the institutions providing to the youth service in the employment market: the youth career centers, mediative headquarters of labor, professional education cells in overcoming of the unemployment among the youth.

Keywords: employment market, the youth career centers, mediative headquarters of labor, occupation consultation, the unemployed.

Молоді люди – це основна група, що функціонує у суспільстві і в недалекому майбутньому визначатиме кількість та якість ресурсів робочої сили, а отже, впливатиме на процеси економічного розвитку. Тому важливим завданням є цілковита участь молоді на ринку праці. Втрати, пов'язані з залишенням молодих людей поза професійною активністю, надто великі порівняно з рештою вікових груп. У такому разі втрачається не лише їх кваліфікація; ці особи значною мірою зазнають різних труднощів і патологій.

Мета статті – проаналізувати тенденції щодо працевлаштування випускників основних професійних шкіл у Польщі. Розкрити роль і завдання установ, які надають молоді основні послуги на ринку праці у наданні допомоги молодим людям стосовно майбутньої виробничої праці.

Аналізуючи наявну ситуацію молоді на ринку праці, варто звернути увагу на характерну групу – власне на випускників професійних шкіл або молодих осіб у період 12 місяців після закінчення навчання. З аналізу даних, представлених нижче на рисунку 1, випливає, що з 2008 р. у Польщі зростає кількість зареєстрованих безробітних випускників шкіл. У цьому році

спостерігалось підвищення на 5,6 тис. порівняно з 2007 р., тоді як у кінці 2009 р. їх було понад 120 тис., що становить зростання 54,5% порівняно з 2008 р.

Як видно з табл. 1, нині у найважчій ситуації є випускники основних професійних шкіл. Низький рівень кваліфікації, здобуття професії, непристосованість до потреб ринку праці значно збільшили рівень безробіття (49,3% в 2009 р.) і релятивно низький ступінь працевлаштування (42,5%). Несприятлива ситуація на ринку праці випускників основних професійних шкіл зумовила зменшення кількості осіб, що навчаються в цих школах. У результаті кількість випускників зменшилася з 238,1 тис. у 1990/91 навчальному році до 67,4 тис. у 2007/08 навчальному році (GUS, 2000; 2009a).

Рис. 1. Кількість зареєстрованих безробітних загалом та до 12 місяців з дня закінчення навчання у Польщі (станом на кінець 2010 р.).

Джерело: (MPiPS, 2010).

Сучасний аналіз і прогнози ринку праці показують, що особливо важка ситуація стосовно молоді триває і, ймовірно, триватиме кілька найближчих років, адже на ринок праці постійно надходить значна кількість випускників демографічного піку при високому рівні загальної кількості безробітних.

Такий стан вимагає постійного пошуку особливого інструментарію, який би застосовувався на широкій шкалі. Виникає необхідність залучення значних фінансів. Варто пам'ятати, що затрати на реалізацію професійної активізації молоді – це інвестиція у найцінніший нині ресурс кожного виду сучасної економіки, в розвиток людського потенціалу, в майбутнє потенціалу нашого ринку праці.

У зазначеному контексті особливого значення набуває проект «Добровільні дружини праці як реалізатор послуг ринку праці», що реалізується Добровільною дружиною праці у рамках РО KL і фінансується ЄС. Однією з головних цілей проекту є надання можливості молоді доступу до комплексної, універсальної системи інформації в Польщі, професійного консультування, посередництва праці і навчання. Мета реалізовуватиметься через розвиток структурних одиниць та організаційних форм Добровільних дружин праці, що діють в рамках мережі для молоді.

Інтегрована мережа молодіжних центрів кар'єри (МЦК), пунктів посередництва праці (ППП) та осередків професійного навчання (ОПН) – це мережа, що працює з молоддю відповідно до діючих або прийнятих стандартів послуг і принципів названого проекту, сконцентрована на діях, які сприяють зміні способу сприйняття клієнтами самих себе, зміцненню їх самооцінки, стимуляції мотивації до дій та діяльності, що служить пошуку роботи і вдосконаленню кваліфікації.

Таблиця 1

Економічна активність випускників шкіл (вік 15–30 років)

Узагальнення	Разом	Професійно активні			Проф. пасивності	Показник проф. активності	Показник працевлаштування	Ступінь безробіття
		всього	працюють	безробітні				
		тис. осіб			%			
Разом в тому числі випускники шкіл	726	632	473	160	94	87,1	65,2	25,3
вищих	393	357	292	65	36	90,8	74,3	18,2
поліцейських і середніх професійних	178	155	105	51	23	87,1	59,0	32,9
середніх загальноосвітніх	60	48	39	9	12	80,0	65,0	18,8
основних професійних	80	67	34	33	13	83,8	42,5	49,3

Джерело: (GUS, 2010a).

Щоб представлені цілі були досягнуті, заплановано послідовне створення на території всієї країни установ, які надають основні послуги ринку праці. Комплементарну мережу становлять МЦК, ППП та ОПН. У рамках першого етапу в 2009 р. створено перші 111 установ для молоді, зокрема 66 МЦК і 45 ППП (їх адреси доступні на веб-сторінці www.ohp.pl, закладка «Інформація про адреси»). У 2010 р. почали діяти 69 таких нових установ: 34 МЦК і 35 ППП. Загалом планується функціонування до 2013 р. 365 нових установ: 150 МЦК, 150 ППП і 65 ОПН.

Особи, які можуть користуватись підтримкою МЦК і ППП, – це, передусім учасники проекту чи молодь віком 15–25 років, які переважно включають:

безробітних або осіб, які шукають роботу, з різним рівнем освіти і кваліфікації чи без кваліфікації, потребують підтримки на ринку праці (причому безробітною особою вважається на підставі закону від 20 квітня 2004 р. «Про сприяння працевлаштування та інституції ринку праці» з пізнішими змінами);

- професійно неактивних осіб або осіб без працевлаштування, які одночасно не входять у категорію безробітних;

- учнів, випускників шкіл, що готуються до входу на ринок праці і потребують сприяння у сфері професійного консультування, посередництва праці, навчання;

- осіб, котрі мають загрозу перед суспільним виключенням, занедбаних у виховання, зі зменшеними життєвими шансами, що походять з соціально непристосованого середовища, яких стосується один чи більше наступних проблемних чинників:

- труднощі у здійсненні освітньо-професійного вибору;

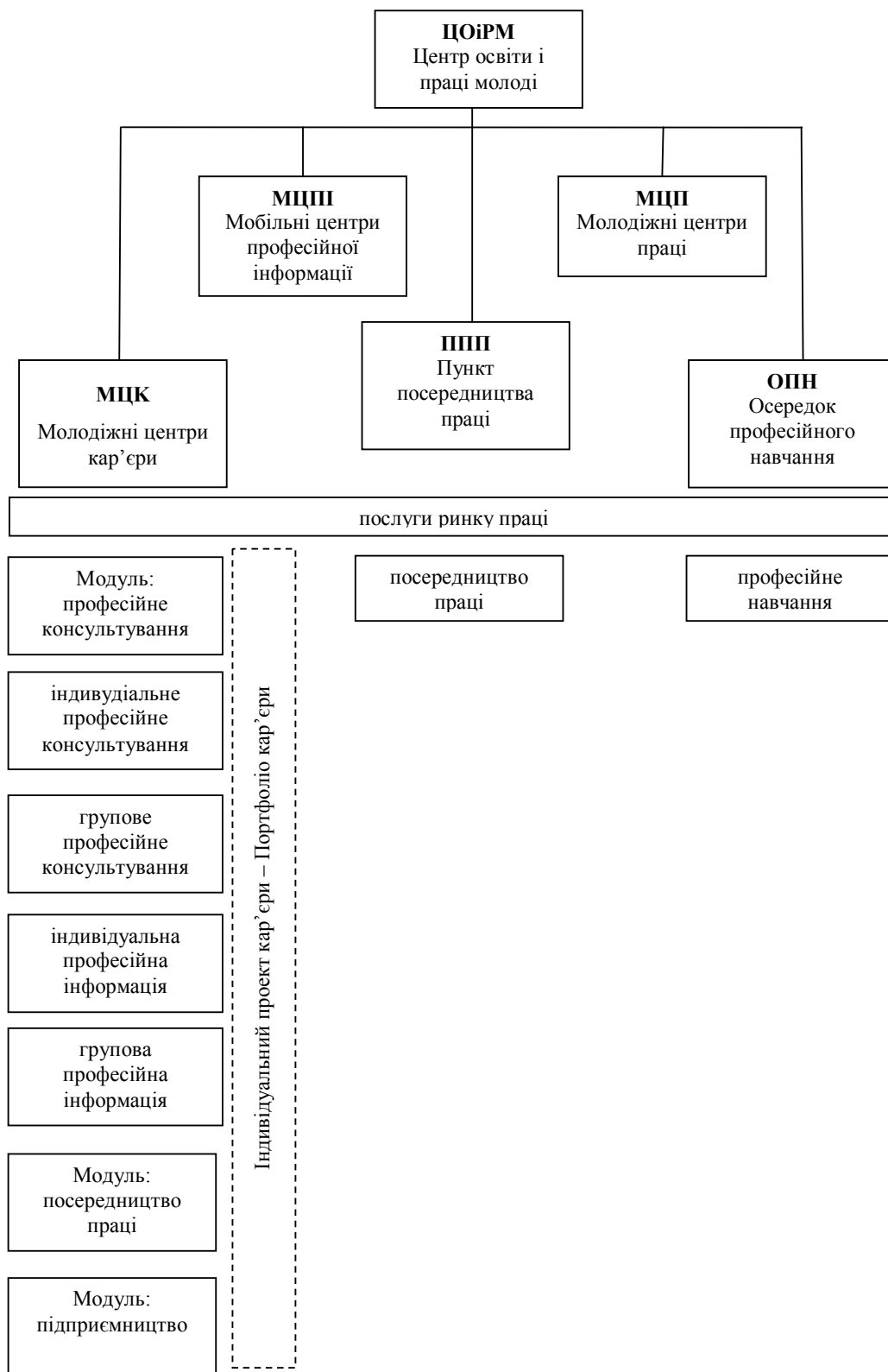
- труднощі, пов'язані з виходом на ринок праці та отриманням роботи;

- відсутність умінь у плануванні кар'єри і власного професійного розвитку, а також умінь активного пошуку роботи;

- відсутність інформації стосовно підприємництва і ринку праці;

- проблеми, що стосуються правильного функціонування в освітньо-професійній сфері (зокрема, серед молоді із так званих груп особливого ризику);

- ускладнений доступ до послуг та інформації про послуги на ринку праці: освітньо-професійного консультування й освітньо-професійної інформації, планування кар'єри, посередництва і пропозицій праці, вимог роботодавців і професійного навчання.

Етапи запуску мережі МЦК і ППП охоплюють для кожного місця розташування наступні дії:

- кінцеві розмови і підписання положень з органами самоуправління щодо створення установ;
- адаптація та обладнання приміщень;

- купівля сучасної комп'ютерної та офісної техніки;
- працевлаштування і навчання персоналу;
- опрацювання та адаптація професійної інформації, а також спеціальних засобів і методів професійного консультування для роботи з молоддю;
- опрацювання/купівля основного і спеціального пакету засобів, методів і матеріалів для збагачення місця роботи профконсультанта, посередника праці і спеціаліста з навчання;
- сприяння послуг і рекрутинг учасників.

Вищеописані дії, що реалізуються протягом кількох етапів, детально подані у табл. 2.

Таблиця 2

Завдання для реалізації у рамках проекту

Номер завдання	Назва завдання	Виконавець завдання
Завдання 1	Адаптація приміщень та оснащення установ меблями, комп'ютерною, офісною технікою, мультимедійними і дидактичними засобами	WK ОНР
Завдання 2	Надання робочих місць для персоналу, що реалізовує завдання в рамках проекту (365 осіб): професійних консультантів, посередників праці, спеціалістів з навчання (згідно з Кодексом праці та з вимогами, встановленими для кадрів ринку праці)	WK ОНР
Завдання 3	Підготовка кадрів для реалізації завдань в сфері МЦК, ППП, ОПН – навчальні методичні центри, що гарантують високу якість послуг новостворених установ	KG ОНР
Завдання 4	Покриття коштів утримання і функціонування об'єктів та обладнання установ, що реалізують проект	WK ОНР
Завдання 5	Купівля експлуатаційних матеріалів для комп'ютерного та офісного обладнання, поштові витрати установ, що реалізують проект	WK ОНР
Завдання 6	Підтримка проекту і послуг, що надаються новоствореними установами	KG ОНР WK ОНР
Завдання 7	Оснащення установ методичними матеріалами для потреб роботи з клієнтами	KG ОНР WK ОНР
Завдання 8	Управління і координація проекту	KG ОНР WK ОНР
Завдання 9	Реалізація послуг проекту – професійна інформація і консультація, посередництво праці та професійного навчання	WK ОНР

У проекті передбачено, що новостворені установи охоплять своєю діяльністю 25000 молодих людей віком 15–25 років, у тому числі 600 безробітних осіб і 2440 осіб професійно неактивних.

Особами, котрих фінансує цей проект, є також персонал ОНР з новостворених установ – 365 осіб, який буде відповідно підготовлений для реалізації визначених цілей.

Послугами, що надаються новоствореними установами ОНР, можуть скористатися особи, які відповідають нижчеподаним критеріям кваліфікації до проекту:

- вік від 15 до 25 років;
- місце проживання – територія Польщі;
- бажання чи потреба скористатися послугами.

Особи, котрі прагнуть скористатися запропонованою підтримкою, можуть звернутися особисто у ці пункти або за допомогою до однієї з наступних організацій: школи, психолого-педагогічні консультаційні пункти, центри зайнятості, установи неурядового сектора (фондації, товариства й ін.), осередки соціальної допомоги, центри допомоги сім'ї, поліція, судові куратори та ін. У цьому випадку обов'язкова згода особи, що розраховує на участь у проекті.

Заплановано, що реалізація проекту дасть змогу досягти і вужчих результатів, зокрема:

- покращення доступу до послуг та інформації про послуги на ринку праці, пропозиції праці, вимоги роботодавців і професійного навчання;

- розвиток й удосконалення якості послуг, що надаються ОНР на ринку праці;
- профілактика і спроби вирішення проблем з метою правильного функціонування молоді в освітньо-професійній сфері за допомогою професійного консультування для груп особливого ризику;
- підтримка освітньо-професійного вибору молоді через підвищення професійної кваліфікації учасників проекту;
- надання інформації стосовно ринку праці у сфері пропозицій праці (13500 пропозицій) і посередництва праці (3330) учасникам проекту;
- підтримка у плануванні кар'єри та професійного розвитку й формування умінь активного пошуку праці учасників проекту (9230 осіб);
- пропагування знань на тему підприємництва і ринку праці.

Заплановані у проекті дії мають збільшити шанси працевлаштування молодих людей через створення умов для раціонального планування їх професійного розвитку. Цьому служитиме поширення та розбудова мережі професійного консультування, посередництва праці і навчання. Створення цілісної мережі, що включає МЦК, ПП та ОПН, забезпечить адекватність пропозиції послуг до потреб молоді і ситуації з її працевлаштуванням на ринку праці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Encyklopedia popularna PWN (1982), Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
2. Gladding, S. T. (1994), Poradnictwo zawodowe – zajęcia wszechstronne, Warszawa: Krajowy Urząd Pracy.
3. Ho-Kim, M. T., Marti, J. F. (1999), Metoda Edukacyjna. Dossier metodologiczne, Zeszyt informacyjno-metodyczny doradcy zawodowego Nr 12, Warszawa: Krajowy Urząd Pracy.
4. Kaczyńska, M., Babynko, B., Górska-Ahmad, G., Marczyk, J. (1997), Kurs inspiracji, Zeszyt informacyjno-metodyczny doradcy zawodowego Nr 7, Warszawa: Krajowy Urząd Pracy.
5. Kaczyńska, M., Milewska, A., Morys-Gieorgica, G. (1998), Metody grupowego poradnictwa zawodowego. – Kurs Inspiracji cz. II, Zeszyt informacyjno-metodyczny doradcy zawodowego Nr 11, Warszawa: Krajowy Urząd Pracy.
6. Kopaliński, W. (2000), Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych z almanachem, Warszawa: Świat Książki.
7. Lelińska, K. (2005), Orientacja i poradnictwo zawodowe w nowym systemie edukacji, [w:] Doradztwo zawodowe, Pedagogika Pracy.
8. Makać, W. (1996), Podstawowe metody statystyczne w analizie rynku pracy, Warszawa: Krajowy Urząd Pracy.
9. Mazurek-Kucharska, B. (2004), Diagnoza psychologiczna w programach wspierających aktywizację zawodową, w: Praca, kształcenie, partnerstwo, red. M. Kubisz, Warszawa: PARP.
10. Mazurek-Kucharska, B. (2004), Diagnoza psychologiczna w programach wspierających aktywizację zawodową, w: Praca, kształcenie, partnerstwo, red. M. Kubisz, Warszawa: PARP.
11. Morys-Gieorgica, G. (red) (2004), Jakość w poradnictwie zawodowym, Zeszyt informacyjno-metodyczny doradcy zawodowego Nr 28, Warszawa: MGIP.
12. Sarzyńska, E. (2007), Doradca zawodowy w środowisku bezrobotnych, Lublin: Wydawnictwo UMCS.
13. Sekuła, Z. (2008), Motywowanie do pracy. Teorie i instrumenty, Warszawa: Wydawnictwo PWE.
14. Standard usługi – Poradnictwo Zawodowe (2003), Warszawa: Ministerstwo Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej.
15. Standard usługi – Poradnictwo zawodowe dla młodzieży (2005), Warszawa: Komenda Główna OHP.
16. Woynarowska-Janiszewska, A., Pyszczak, A. (red.) (2002), Narodowe Centrum Zasobów Poradnictwa Zawodowego – rozwój eurodoradztwa, Zeszyt informacyjno-metodyczny doradcy zawodowego Nr 22, Warszawa: KUP.
17. Zawadzka, G., Pielok, C. (2000), Gotowość do zmian. Droga do doskonałości w świecie dynamicznych zmian, Zeszyt informacyjno-metodyczny doradcy zawodowego Nr 16, Warszawa: Krajowy Urząd Pracy.